

Månedens fugl - december og januar

Gærdesmutton er med sine 9-10 cm og kun 8-13 gram Danmarks næstmindste fugl. Den er meget karakteristisk på udseende og adfærd. Den kendes let på halen, der tit stritter lodret op i luften, og så er den meget aktiv. Den suser rundt i de nederste grene og sidder sjældent stille. Gærdesmutton færdes ofte i hegn, krat og kvasbunker, hvor det er tættest. Her kan den lille fugl komme frem, hvor kun få andre arter kan, og den kan lede efter biller og edderkopper i fred for rovfugle. Den ses oftest på jorden og i op til en meters højde i krat osv.

At se fuglen er nemmere sagt end gjort. Jeg oplever oftere, at en gærdesmutton hopper ud af synsfeltet end ind. Som regel flyver den væk fra mig, men hvis jeg er heldig, så bliver den i hækken, og jeg er naiv nok til at tro, at nu kan jeg studere fuglen. Den hopper ind i hækken ét sted og ud et andet sted for så at hoppe ind i hækken igen et sekund senere. Det giver mig ikke et øjeblik til at studere den lille fugl. Derfor ser jeg arten som både vanskelig og gådefuld men samtidig meget interessant og virkelig underholdende.

At opleve en fugl kan være meget forskelligt fra art til art. I gærdesmutterens tilfælde høres fuglen som regel før den ses. Sangen er overraskende kraftig, og det siges, at gærdesmutteren i løbet af de 5-7 sekunder, sangen varer, når at synge op imod 100 toner. Det er da også både bemærkelsesværdigt og særegent, at en fugl lægger så meget i sin sang.

Gærdesmutterens sang er målt til et lydtryk på 90 dB på en meters afstand. Til sammenligning synger engsnarre og sangdrossel med et lydtryk på 100 dB, rødhals, munk og solsort med hhv. 90, 88 og 87 dB, mens en samtale mellem to mennesker med en meters afstand ofte ligger på 60 dB.

Gærdesmutteren lægger 5-7 æg i 1-2 kuld om året. Rugetiden er 13-15 dage, og de lever i op til 6 år. I hårde vintre med meget sne kan det tydeligt ses på bestanden, at gærdesmutteren har svært ved at finde føde og overleve. Takket være gærdesmutterens gode formeringsevne skal der kun nogle milde vintre til, før antallet igen er stigende. Det handler jo om at mindske varmetabet, og derfor overnatter mange gærdesmutterer om vinteren i "kollektiver" i form af gamle bysvalereder eller redekasser. Politikens Store Fuglebog fortæller, at der er observeret "hele 70 gærdesmutterer forsamlet til overnatning."

Der er mange fugle, jeg holder meget af, men gærdesmutteren er nok den i Danmark, jeg skylder den største tak. Om vinteren, når jeg ofte kun ser arter som duer, mejser, drosler, kragefugle og måger i min have, så sker det, at jeg hører gærdesmutteren synge, og så bliver jeg hurtigt motiveret og glad igen.

Tak for underholdningen.

Tekst: Ole Tønder. Foto Bjarne Nielsen